SÖZEL YETENEK

ÇÖZÜMLER

1. Çözüm: (Deyimin cümleye kattığı anlam: eli kulağında · TAB2 Okuma: deyimin bağlamdaki anlamını belirleme · kolay) "Eli kulağında" deyimi, bir işin olmak üzere, gerçekleşmesinin çok yakın olduğunu anlatır; üzümlerin ballanması ve sepetlerin hazırlanması da bu yakınlığı gösterir.

Cevap: E

2. Çözüm: (Sözcüğün cümledeki anlamı ile açıklamasının uyuşması · TAB2 Okuma: çok anlamlı sözcüğün bağlamdaki anlamını belirleme · orta) Planın "kaba" olması, ayrıntıya inmeden, özen gösterilmeden çizildiğini anlatır; görgü kurallarına uymamak anlamı kişiler için geçerlidir. Öteki cümlelerde açıklamalar sözcüklerin bağlamdaki anlamlarını karşılamaktadır.

Cevap: D

3. Çözüm: (İki cümle arasındaki anlam ilişkisi · TAB2 Okuma: cümleler arası anlam ilişkisini çözümleme · orta) I. cümle çöl bitkilerinde yaprakların diken biçimini aldığını bildirir; II. cümle yüzeyi küçülen yaprağın daha az su yitirdiğini söyleyerek bu özelliğin bitkiye sağladığı yararı açıklar. II. cümlede örnek, koşul, çelişen bir yargı ya da yineleme yoktur.

Cevap: A

4. Çözüm: (Cümledeki düşünceyle çelişen yargı · KB3.3 Eleştirel düşünme: bir düşünceyle bağdaşmayan yargıyı saptama · orta) Cümle, yayaya uygunluğun kaldırım genişliğinden çok bir çocuğun okula tek başına yürüyebilmesiyle anlaşılacağını söylemektedir. Kaldırım ölçülerine bakmanın yeterli olduğu yargısı bu düşüncenin karşıtıdır; öteki yargılar cümleyle aynı doğrultudadır.

Cevap: D

5. Çözüm: (Cümle tamamlama: karşıtlık bildiren bağlantı · TAB2 Okuma: bağlayıcının gerektirdiği anlam ilişkisini kurma · orta) "Ne var ki" bağlayıcısı, önceki yargıyı sınırlayan karşıt bir durum ister. Büyük çapın sağladığı üstünlüğün kent ışıkları altında yitirilmesi bu karşıtlığı kurar; öteki seçenekler ilk yargıyı yineler ya da onunla karşıtlık oluşturmaz.

Cevap: E

6. Çözüm: (Betimlemede duyulara seslenen ayrıntılar · TAB2 Okuma: metnin anlatım özelliklerini çözümleme · kolay) Parçada çanın şıngırtısı ve yaprakların hışırtısı (işitme), loşluk, gölgeler ve kavanozların rengi (görme), kekik ve karanfil kokusu (koklama), avuçta kalan pütürlü toz (dokunma) anlatılmıştır; tat almayla ilgili bir ayrıntı yoktur.

Cevap: D

7. Çözüm: (İki metin: oyuncu değerlendirmesinde sayısal veriler · KB2.7 Karşılaştırma: iki metnin ortak noktasını belirleme · zor) Birinci metin verilerin gözün kaçırdığını yakaladığını söyler; ikinci metin de sayıların yalan söylemediğini kabul eder, yalnızca tek başına yetmediğini ekler. Dolayısıyla ikisi de verilerin bilgi sağladığında birleşir; öteki yargılar metinlerden yalnızca birine aittir ya da ikisinde de yoktur.

Cevap: C

8. Çözüm: (Ana düşünce: zanaatta sözsüz aktarılan bilgi · TAB2 Okuma: metnin ana düşüncesini belirleme · orta) Parça, çırağın çekice dokunmadığı aylarda bile rengi, sesi, işin bitmişliğini farkına varmadan öğrendiğini; zanaat bilgisinin büyük bölümünün söze dökülmeden, bakarak ve yanında durarak aktarıldığını vurgulamaktadır.

Cevap: E

9. Çözüm: (Paragraf tamamlama: belgesel fotoğrafta güven · TAB2 Okuma: paragrafı düşünce akışına uygun cümleyle sonlandırma · orta)

Parça, güven kazanılana ve makine unutulana kadar geçen süreci anlatır; ilk karelerin poz yüzünden işe yaramadığı söylenmiştir. Akışın doğal sonucu, asıl karelerin fotoğrafçı ortamın olağan parçası olduktan sonra çekildiğidir.

Cevap: A

10. Çözüm: (Ana düşünce: aile albümünün göstermedikleri · TAB2 Okuma: metnin ana düşüncesini belirleme · orta) Parça, albümün yaşananların değil hatırlanmak istenenlerin dökümü olduğunu, neyin çekilip neyin yapıştırılacağına karar verildiğini belirtir ve albümü anlamak isteyenin eksik olanları da sorması gerektiğini söyler. Makineyi tutan kişinin karelerde görünmemesi bu düşünceyi destekleyen bir örnektir.

Cevap: B

11. Çözüm: (Çıkarım: bilimsel adlandırmada ortak dil · KB2.10 Çıkarım: metinden çıkarılabilecek genel yargıyı belirleme · zor) Parçada bilimsel adların Latince kurallarına göre yazılmasının bir tarafsızlık arayışı olduğu, çünkü Latincenin bugün hiçbir ulusun ana dili olmadığı belirtilir; buradan, bir dilin kimseye ait olmamasının onu ortak kullanım için uygun kıldığı çıkarılır. Yerel adların ise bilimsel adın yanında yaşamayı sürdürdüğü söylenmiştir.

Cevap: C

12. Çözüm: (Ana düşünce: kullanım hataları ve tasarım · TAB2 Okuma: metnin ana düşüncesini belirleme · orta) Parça, itilecek kapıya kol takılması örneğinden yola çıkarak yanılanın kullanıcı değil tasarımcı olduğunu, iyi tasarımın kullanımını kendisinin anlattığını ve yinelenen hataların tasarımcıya yazılmış bir not sayılması gerektiğini savunmaktadır.

Cevap: B

13. Çözüm: (Sözel mantık: kurul seçiminde koşullu kesin sonuç · KB3.2 Problem çözme: koşulları birlikte değerlendirerek zorunlu sonucu bulma · orta) Nalan kuruldaysa Rüya yer almaz; iki öğrenci Sarp, Tülin ve Utku arasından seçilir. Sarp–Utku ikilisi, Sarp varken Tülin de bulunacağı için; Tülin–Utku ikilisi üçüncü koşul nedeniyle olamaz. Geriye yalnız Sarp–Tülin kalır. İkinci öğretmen Orhan da Pelin de olabildiğinden bunlarla ilgili yargılar kesin değildir.

Cevap: C

14. Çözüm: (Sözel mantık: kurul seçiminde olanaksız ikili · KB3.3 Eleştirel düşünme: koşullarla çelişen durumu saptama · zor) Utku kuruldaysa Tülin yer alamaz; Sarp da Tülin'i gerektirdiğinden yer alamaz. İkinci öğrenci Rüya olmak zorundadır; Rüya varken Nalan kurulda bulunamaz. Dolayısıyla Nalan ile Utku birlikte seçilemez. Öteki ikililer geçerli kurullarda bir aradadır (örneğin Nalan–Orhan–Sarp–Tülin, Orhan–Pelin–Rüya–Tülin, Nalan–Pelin–Sarp–Tülin).

Cevap: B

15. Çözüm: (Sözel mantık: oluşturulabilecek kurul sayısı · KB3.2 Problem çözme: koşullara uyan tüm durumları sayma · zor) Öğrenci ikilileri için Rüya–Sarp ve Sarp–Utku (Tülin de gereceğinden) ile Tülin–Utku elenir; Rüya–Tülin, Rüya–Utku ve Sarp–Tülin kalır. Rüya'nın bulunduğu iki ikilide Nalan yer alamayacağından öğretmenler Orhan–Pelin olur (2 kurul). Sarp–Tülin ikilisiyle üç öğretmen ikilisinin her biri seçilebilir (3 kurul). Toplam 2 + 3 = 5 kurul oluşturulabilir.

Cevap: C

SAYISAL YETENEK

ÇÖZÜMLER

16. Çözüm: (Faktöriyel: ortak çarpan parantezine alarak sadeleştirme · MAB1 Matematiksel muhakeme (faktöriyelli ifadeyi sadeleştirme) · orta) $10! = 10 \cdot 9 \cdot 8!$ ve $9! = 9 \cdot 8!$ olduğundan bölünen $8! \cdot (90 - 9) = 81 \cdot 8!$ olur. $8!$ ile bölününce sonuç 81'dir.

Cevap: E

17. Çözüm: (İkinci dereceden denklem: alanı ve kenar farkı bilinen dikdörtgenin çevresi · MAB2 Matematiksel problem çözme (çarpanlara ayırarak denklem çözme) · orta) Kısa kenar x metre ise $x(x + 5) = 84$, yani $x^2 + 5x - 84 = 0$ olur. $(x - 7)(x + 12) = 0$ eşitliğinden $x = 7$ bulunur. Kenarlar 7 m ve 12 m, çevre $2 \cdot (7 + 12) = 38$ m'dir.

Cevap: E

18. Çözüm: (Bileşik orantı: tezgâh sayısı, günlük süre ve üretim miktarı · MAB2 Matematiksel problem çözme (birden çok orantıyı birlikte kurma) · zor) İlk siparişte $8 \cdot 6 \cdot 15 = 720$ tezgâh-saatte 240 m kumaş dokunur; 1 metre için 3 tezgâh-saat gerekir. 432 metre için $432 \cdot 3 = 1296$ tezgâh-saat gerekir. Günde $9 \cdot 8 = 72$ tezgâh-saat çalışıldığından süre $1296 \div 72 = 18$ gündür.

Cevap: B

19. Çözüm: (Yüzde: art arda zam ve indirim · MAB2 Matematiksel problem çözme (ardışık yüzde değişimlerini modelleme) · orta) İlk fiyat 100k olsun: zamlı fiyat 120k, indirimli fiyat $120k \cdot \frac{3}{4} = 90k$ olur. Fark $10k = 162$ olduğundan $k = 16{,}2$ ve zamlı fiyat $120 \cdot 16{,}2 = 1944$ TL'dir.

Cevap: E

20. Çözüm: (Şekil, tablo ve grafik okuma: otobüs hattı durak şemasından varış saati bulma · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (şemadaki süreleri verilen kurallarla birlikte kullanma) · orta) Terminal'den kalkan bir otobüs Lise'ye $4 + 6 + 3 = 13$ dakikalık yol ve Çarşı ile Hastane'deki 2 dakikalık beklemeyle 15 dakikada varır, 1 dakika sonra da kalkar. 07.30 otobüsü Lise'den 07.46'da ayrıldığından yolcu, 08.00'de gelen 07.45 otobüsüne biner ve otobüs 08.01'de kalkar. Kalan $5 + 7 + 4 = 16$ dakikalık yola Stadyum ve Park'taki 2 dakikalık bekleme eklenince varış 08.19 olur; 08.34, 07.45 otobüsü de kaçırılmış sanılarak, 08.20 ve 08.21 ise fazladan bekleme eklenerek bulunur.

Cevap: A

21. Çözüm: (Tablo yorumlama: kadın üye oranı en yüksek branş · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (sayı ile oranı ayırt ederek karşılaştırma) · orta) Kadın üye oranı yüzmede $48 \div 80 = \%60$, basketbolda $18 \div 60 = \%30$, teniste $27 \div 50 = \%54$, voleybolda $39 \div 60 = \%65$, okçulukta $20 \div 45 \approx \%44$'tür. En çok kadın üye yüzmede olsa da oran en yüksek voleyboldadır.

Cevap: D

22. Çözüm: (Tablo yorumlama: bir branşın toplam aidat gelirindeki payı · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (türetilen büyüklüğün toplam içindeki payını bulma) · orta) Aidat gelirleri yüzmede $80 \cdot 900 = 72\,000$, basketbolda $60 \cdot 600 = 36\,000$, teniste $50 \cdot 1200 = 60\,000$, voleybolda $60 \cdot 600 = 36\,000$, okçulukta $45 \cdot 800 = 36\,000$ TL'dir. Toplam 240 000 TL'dir ve yüzmenin payı $72\,000 \div 240\,000 = \%30$'dur.

Cevap: B

23. Çözüm: (Grafik yorumlama: iki ay arasındaki yüzde artış · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (tablodan toplam ve yüzde değişim bulma) · kolay) Şubat toplamı $210 + 120 + 180 + 90 = 600$, Mart toplamı $280 + 150 + 180 + 140 = 750$'dir. Artış 150 kitaptır ve $150 \div 600 = \%25$ eder.

Cevap: B

24. Çözüm: (Grafik yorumlama: pay ve ortalama içeren öncüllerin doğruluğu · MAB4 Veri ile çalışma ve veriye dayalı karar verme (veriye dayalı yargıları sınama) · zor) Roman her ayda en yüksek sütundur, I doğrudur. Çocuk kitaplarının payı Şubatta 180 ÷ 600 = %30, Nisanda 230 ÷ 770 ≈ %29,9'dur; sayı Nisanda en büyük olsa da pay Şubatta daha yüksektir, II yanlıştır. Tarih toplamı 120 + 90 + 140 + 150 = 500 ve ortalama 500 ÷ 4 = 125'tir, III doğrudur.

Cevap: D

25. Çözüm: (Mantık bulmacası: toplam ve teklik koşullarından dağıtılan kartları belirleme · MAB1 Matematiksel muhakeme (koşulları sırayla kullanarak olasılıkları eleme) · zor) Toplamı 21 olan üç farklı tek sayı yalnız 5, 7 ve 9'dur; bunlar Sevgi'nin kartlarıdır. Toplamı 8 olan üçlüler 1, 2, 5 ve 1, 3, 4'tür; 5 Sevgi'de olduğundan Rıza'nın kartları 1, 3 ve 4'tür. Tuna'ya 2, 6 ve 8 kalır; çarpımları 96'dır.

Cevap: E

26. Çözüm: (Sayı örüntüsü: yinelenen işlem kuralında döngüyü bulma · MAB1 Matematiksel muhakeme (tekrarlayan yapıyı fark edip uzak adımı belirleme) · zor) Ekranda sırasıyla 12, 6, 3, 8, 4, 2, 1, 6, 3, 8,… yazar; 2. basıştan itibaren 6, 3, 8, 4, 2, 1 sayıları 6 basışta bir yinelenir. 50 − 2 = 48 sayısı 6'nın katı olduğundan 50. basıştaki sayı, 2. basıştaki sayı olan 6'dır.

Cevap: E

27. Çözüm: (En kötü durum ilkesi: her renkten en az bir çorap için gereken çekiliş sayısı · MAB1 Matematiksel muhakeme (en elverişsiz durumu düşünerek güvence sayısını bulma) · orta) En elverişsiz durumda önce sayıca en çok olan iki rengin tamamı gelir: 9 siyah ve 7 lacivert, toplam 16 çorap. Bu durumda bile bir sonraki çorap gri olmak zorundadır; bu nedenle en az 17 çorap alınmalıdır.

Cevap: D

28. Çözüm: (Mantıksal muhakeme ve sayısal mantık: eşit kollu terazi tartımlarıyla ağırlık karşılaştırma · MAB1 Matematiksel muhakeme (denge bilgilerini ortak birime dönüştürerek çıkarım yapma) · orta) Bir kırmızı blok 4k alınırsa birinci tartımdan 2 mavi blok 12k, yani bir mavi blok 6k olur. İkinci tartımda 6k + 2 sarı = 8k olduğundan 2 sarı blok 2k, bir sarı blok k'dir. 3 mavi blok 18k ettiği için 18 sarı blokla dengelenir; 9, ikinci tartımdaki 2 sarı bloğun toplamı tek bloğun ağırlığı sanılarak bulunur.

Cevap: C

29. Çözüm: (Sayısal akıl yürütme ve mantıksal desenler: adım adım büyüyen artı biçimli şekilde çubuk sayısı · MAB1 Matematiksel muhakeme (şekil örüntüsünü genel kurala dönüştürme) · kolay) 1. adımda 4 çubuk vardır; sonraki her adımda dört kare eklenir ve her biri bir kenarını önceki kareyle paylaştığı için 3 yeni çubuk gerektirir. Böylece her adımda 4 · 3 = 12 çubuk eklenir ve n. adımda 4 + 12 · (n − 1) çubuk olur. 15. adımda 4 + 12 · 14 = 172 çubuk vardır; 57 kare sayısıdır, 168 baştaki 4 çubuk unutularak, 171 her kare 3 çubukla sayılarak, 228 ise her kare 4 ayrı çubukla sayılarak bulunur.

Cevap: D

30. Çözüm: (Şifreleme ve kural temelli problem çözme: sıralı kurallar uygulayan sayı makinesinde girdiyi geriye doğru bulma · MAB1 Matematiksel muhakeme (koşullu kuralları tersine izleyip olası durumları sayma) · zor) Üçüncü kurala göre 12, ya 36 ÷ 3 ya da 11 + 1 olarak elde edilmiştir. İkinci kurala göre 36, 9 · 4 ya da 42 − 6; 11 ise 4'ün katı olmadığından yalnız 17 − 6 olabilir. İlk kurala göre 9 yalnız 18'den (6 çift olduğundan 6 + 3 olamaz), 42 hem 84'ten hem 39'dan, 17 yalnız 34'ten (14 çift olduğundan 14 + 3 olamaz) elde edilir. Girilen sayı 18, 34, 39 ya da 84 olabilir ve 4 farklı değer vardır; 2 ya da 3, dallardan biri atlanarak; 5 ise ilk kuralın tek–çift koşulu denetlenmeden bulunur.

Cevap: D

ÇÖZÜMLER

31. Çözüm: (I. Kök Türk Devleti'nde İpek Yolu diplomasisi · SBAB17 tarihsel sorun analizi; çıkarım · orta) Kök Türkler önce Sasanilerle Akhunlara karşı, ardından Bizans'la Sasanilere karşı anlaşmıştır. Dün müttefik olunan devletle İpek Yolu'nun denetimi yüzünden karşı karşıya gelinmesi, ittifakların ekonomik çıkarlara göre biçimlendiğini gösterir.

Cevap: B

32. Çözüm: (Ahi birliklerinin işlevleri · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; çıkarım · orta) Çıraklıktan ustalığa uzanan eğitim ve kalite denetimi mesleki; dürüstlük ve yardımlaşmanın kazandırılması ahlaki; otoritenin zayıfladığı dönemlerde şehirlerin güvenlik ve yönetiminin üstlenilmesi siyasi işlevi gösterir. Fiyatlar birliklerce denetlenmiş, yükselme yeterlik koşuluna bağlanmıştır.

Cevap: A

33. Çözüm: (Dirlik (tımar) sisteminin işleyişi · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; öncül analizi · zor) Askerin dirlik geliriyle yetiştirilmesi hazineye yük olunmadığını, toprağı boş bırakan köylüden toprağın alınması üretimde sürekliliğin gözetildiğini gösterir. Dirliğin miras yoluyla geçtiğine dair bir bilgi yoktur; sipahi toprağın sahibi de değildir.

Cevap: D

34. Çözüm: (Sened-i İttifak'ın niteliği · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; öncül analizi · zor) Padişahın âyanların varlığını ve haklarını tanıması, otoritesini onlarla paylaştığını ve merkezin taşrada zayıfladığını gösterir. Belge padişah ile âyanlar arasındadır; halkın temsilcilerinin yönetime katılmasını sağlayan bir düzenleme içermez.

Cevap: D

35. Çözüm: (Osmanlı Devleti'nde fikir akımlarının geçerliliğini yitirmesi · SBAB17 tarihsel sorun analizi; kavram-olay eşleştirme · orta) Gayrimüslim unsurların devletten ayrılması, bütün tebaayı bir arada tutmayı öngören Osmanlıcılığı; Müslüman Arap topluluklarının devlete karşı hareket etmesi ise Müslümanları halife çevresinde birleştirmeyi öngören İslamcılığı zayıflatmıştır.

Cevap: A

36. Çözüm: (I. Dünya Savaşı'nda Osmanlı cephelerinin sınıflandırılması · SBAB17 tarihsel sorun analizi; sınıflandırma · orta) Kafkas ve Kanal cepheleri Osmanlı Devleti'nin taarruz ettiği; Çanakkale, Irak ve Suriye-Filistin savunma yaptığı; Galiçya, Romanya ve Makedonya ise müttefiklerine yardım için asker gönderdiği cephelerdir. Bu sıraya uyan tek dizi Kafkas, Çanakkale ve Galiçya'dır.

Cevap: D

37. Çözüm: (Lozan Barış Antlaşması hükümlerinin değerlendirilmesi · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; öncül analizi · zor) Kapitülasyonların kaldırılması ekonomik bağımsızlığı güçlendirmiş, Türkiye'nin Boğazların iki yakasında asker bulunduramaması ise egemenlik haklarını sınırlamıştır. Irak sınırı sonraya bırakıldığından bütün sınır sorunlarının çözüldüğü söylenemez.

Cevap: D

38. Çözüm: (Devletçilik ilkesinin benimsenme gerekçeleri · SBAB17 tarihsel sorun analizi; neden-sonuç · orta) Önce özel girişim desteklenmiş, sermaye ve bilgi yetersizliği ile dünya ekonomik bunalımı sonucunda sanayi yatırımlarını devlet üstlenmiştir. Bu durum devletçiliğin bir zorunluluk sonucu benimsendiğini gösterir.

Cevap: A

39. Çözüm: (II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'de alınan ekonomik önlemler · SBAB2 kanıta dayalı sorgulama; öncül analizi · orta) Seferberlik, karne uygulaması ve artan savunma harcamaları savaşa girilmeden savaş ekonomisi koşullarının yaşandığını; fiyat belirleme ve ürünlere el koyma yetkisi devlet denetiminin arttığını gösterir. Çiftçiden ürün üzerinden vergi alınması, yükün yalnız şehirlilere yansımadığını ortaya koyar.

Cevap: C

40. Çözüm: (1946 ve 1950 seçimlerinde seçim usulü · SBAB4 değişim ve süreklilik; öncül analizi · zor) Açık oy, gizli sayım seçmenin iradesini ve sayımın denetlenmesini zedelediği için eleştiriye açıktır; gizli oy, açık sayım ve yargı denetimi demokratik ilkelere uygundur. 1950 seçimlerinin ilk çok partili seçim olduğu sonucuna ise varılamaz.

Cevap: C

ÇÖZÜMLER

41. Çözüm: (Demir-çelik sanayisinde kuruluş yeri: kıyı tesisleri ve deniz yolu · SBAB8 coğrafi sorgulama; KB2.7 karşılaştırma · orta) Ağır ve hacimli olan cevher ile kömürün büyük bölümü iki tesise de dışarıdan geldiğine göre, bu yüklerin en ucuz biçimde taşınabildiği deniz yolu belirleyicidir; iki tesisin ortak özelliği liman kıyısında kurulmuş olmalarıdır. Ham maddesinin çoğunu dışarıdan alan tesisler için yataklara yakınlık ortak ve öne çıkan bir etken olamaz.

Cevap: A

42. Çözüm: (Göçler: çalışma çağındaki erkeklerin göçünün göç veren ilçenin nüfus yapısına etkisi · KB2.10 çıkarım; SBAB8 coğrafi sorgulama · orta) Gidenler genç erkekler olduğundan ilçede kalan nüfus içinde kadınların oranı azalmaz, artar. Genç yetişkinlerin ayrılması yaşlıların nüfus içindeki payını ve yaş ortalamasını yükseltir; çalışma çağındaki nüfusun azalması tarımda iş gücü açığına yol açar.

Cevap: D

43. Çözüm: (Doğu Karadeniz'de yükseltiye bağlı bitki örtüsü kuşakları · SBAB8 coğrafi sorgulama; KB2.10 çıkarım · kolay) Yağış ve nem her yükseltide yeterli olduğuna göre kuşaklanmayı belirleyen etken sıcaklıktır. Yükseldikçe sıcaklık düştüğü için önce sıcaklık isteği fazla olan geniş yapraklılar, sonra soğuğa dayanıklı iğne yapraklılar, ağaç yetişme sınırının üzerinde de dağ çayırları görülür.

Cevap: A

44. Çözüm: (Enerji: petrol yataklarının dağılışı · harita okuma · orta) Taralı iller Adıyaman, Diyarbakır ve Batman'dır. Türkiye'de ham petrol ağırlıklı olarak Güneydoğu Anadolu'da çıkarılır; bu iller başlıca petrol çıkarılan illerdendir.

Cevap: B

45. Çözüm: (Ulaşım: Toroslar ve Nur Dağları üzerindeki geçitlerin güzergâhlarla eşleştirilmesi · SBAB10 harita bilgisi (sözel betimleme); SBAB7 mekânsal düşünme · orta) Antalya'yı Göller Yöresi'ne Çubuk Geçidi, Silifke–Mut yolunu Karaman üzerinden İç Anadolu'ya Sertavul Geçidi, İskenderun'u Antakya'ya ise Nur (Amanos) Dağları üzerindeki Belen Geçidi bağlar. Gülek Boğazı, Çukurova'yı İç Anadolu'ya bağlayan geçittir.

Cevap: C

46. Çözüm: (Nüfusun dağılışı: yer şekillerinin nüfus yoğunluğuna etkisi · harita okuma · orta) I numaralı Tunceli dağlık ve engebeli bir arazide yer alır; tarım alanı dar, sanayi gelişmemiştir ve il göç verir. Bu nedenle nüfus yoğunluğu çok düşüktür. Kocaeli, İzmir, Gaziantep ve Trabzon yoğun nüfuslu illerdir.

Cevap: A

47. Çözüm: (Göllerin oluşumu: kaldera, heyelan seti ve alüvyal set göllerinin eşleştirilmesi · SBAB7 mekânsal düşünme; SBAB10 harita bilgisi (sözel betimleme) · orta) Nemrut Gölü, Nemrut Dağı'nın kalderasında yer alır. Tortum Gölü, bir heyelanın Tortum Çayı vadisini tıkamasıyla oluşmuş set gölüdür. Bafa Gölü ise eski bir körfezin Büyük Menderes'in alüvyonlarıyla denizden ayrılmasıyla oluşmuştur. Çıldır Gölü lav akıntısının oluşturduğu bir set gölü, Tuz Gölü ise tektonik bir göldür.

Cevap: A

48. Çözüm: (Dış kuvvetler: Kaçkarlar'da buzul şekilleri ve geçmiş iklim · SBAB8 coğrafi sorgulama; KB2.10 çıkarım · orta) U biçimli vadiler (tekne vadi), çanak biçimli çukurlardaki göller (sirk gölü) ve köşeli taş yığınları (moren) buzul aşındırma ve biriktirme şekilleridir. Bunların bugün buzul bulunmayan kesimlerde görülmesi, geçmişte iklimin daha soğuk olduğunu ve buzulların daha geniş alan kapladığını gösterir; o dönemde kalıcı kar sınırı daha alçaktaydı.

Cevap: B

ÇÖZÜMLER

49. Çözüm: (TYMM'de öğrenme kanıtının öğrenme çıktısındaki beceriyle uyumu · Öğrenme çıktısına uygun öğrenme kanıtını seçme · orta) Modelde öğrenme çıktıları beceri ile içeriğin birleşimidir ve ölçme-değerlendirme süreç odaklıdır; kanıt, becerinin kullanımını ve süreçteki gelişimi göstermelidir. Öğrencinin çıktıdaki beceriyi daha önce çalışmadığı metinler üzerinde sergilediği performans görevi buna uygundur. Becerinin adımlarını ya da metin içeriğini hatırlamaya dayalı sınavlar becerinin kullanıldığını göstermez; katılım sıklığı ise öğrenme çıktısına ilişkin kanıt değildir.

Cevap: B

50. Çözüm: (TYMM'de okuryazarlık becerileri · Etkinlikleri okuryazarlık becerileriyle ilişkilendirme · kolay) Verilerin kaydedilip grafiğin yorumlanması veri; kaynakların gelecek kuşaklar gözetilerek kullanılması sürdürülebilirlik; maliyet hesabı ve bütçe planı finansal; çevrim içi araçların güvenli kullanımı dijital okuryazarlıkla ilgilidir. Çalışmada sanat okuryazarlığına yönelik bir etkinlik bulunmamaktadır.

Cevap: E

51. Çözüm: (TYMM'de farklılaştırma: zenginleştirme ve destekleme · Öğretmen uygulamalarını farklılaştırma türleriyle yorumlama · zor) Zenginleştirme, ileri düzeydeki öğrenciye genişletilmiş ve derinleştirilmiş fırsat sunmaktır; aynı düzeyde daha çok alıştırma vermek değildir. Destekleme, daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrenci için ortam, içerik, süreç ve ürünün uyarlanmasıdır; Yusuf için sürecin adımlara bölünmesi ve ek süre bu kapsamdadır.

Cevap: D

52. Çözüm: (Savunma mekanizmaları: yer değiştirme ve mantığa bürüme · Öğrenci davranışlarını savunma mekanizmalarıyla eşleştirme · zor) Öfkenin asıl kaynağı yerine daha güçsüz ve zararsız bir hedefe yöneltilmesi yer değiştirmedir. Ulaşılamayan amacın değersizleştirilerek başarısızlığa kabul edilebilir bir gerekçe bulunması ise mantığa bürümedir. Yansıtmada kişi kendi kusurunu ya da isteğini başkasına mal eder; Berk bunu yapmamıştır.

Cevap: B

53. Çözüm: (Dil gelişimi: telgrafik konuşma · Çocuk konuşmasındaki özelliği dil gelişimi kavramıyla adlandırma · kolay) Çocuğun iki sözcüklük dizilerle, ek ve bağlaç kullanmadan yalnız anlam taşıyan temel sözcükleri sıralayarak konuşması telgrafik konuşmadır. Tek sözcük evresinde bütün bir istek tek sözcükle anlatılır; aşırı kurallaştırmada ise kural istisnalara da uygulanır.

Cevap: B

54. Çözüm: (Kohlberg: gelenek ötesi düzey evreleri · Gerekçeleri ahlak gelişim düzeylerine göre sınıflama · zor) Beril kuralları toplumun yararı için üzerinde uzlaşılmış ve gerektiğinde değiştirilebilir düzenlemeler olarak görür (sosyal sözleşme); Ilgın ise kuralları kendi benimsediği evrensel ilkelerle sınar (evrensel ahlak ilkeleri). Bu iki evre gelenek ötesi düzeydedir. Sarp'ın kuralı ve düzeni sorgulamadan koruma gerekçesi geleneksel düzeydeki kanun ve düzen evresine aittir.

Cevap: A

55. Çözüm: (Şans başarısı için düzeltme formülü · Tablodaki verilerle düzeltilmiş puanları hesaplayıp karşılaştırma · zor) Düzeltilmiş puan = doğru sayısı − yanlış sayısı ÷ 4. Azra 28 − 3 = 25; Poyraz 27 − 1 = 26; Ilgın 26 − 0 = 26; Umut 24 − 4 = 20. Azra, Poyraz'ın altına düşer; Poyraz ile Ilgın eşitlenir. Düzeltme boş bırakılan maddeleri değil yanlışları dikkate alır; en çok maddeyi boş bırakan Ilgın'ın puanı hiç değişmez, en çok etkilenen 16 yanlışı olan Umut'tur.

Cevap: C

56. Çözüm: (Madde güçlük ve ayırıcılık indekslerinin yorumu · Tablodaki madde istatistiklerini yorumlama · zor) Ayırıcılık indeksi en yüksek madde 2. maddedir (0,50). Ayırıcılığı negatif olan 3. maddeyi alt grup üst gruptan daha çok doğru yanıtlamıştır. Test ortalaması madde güçlüklerinin toplamına eşittir: 0,85 + 0,50 + 0,35 + 0,20 + 0,60 = 2,50; bu değer 3'ten küçüktür.

Cevap: B

57. Çözüm: (Ürün dosyası (portfolyo) · Ölçme aracının üstün yönünü belirleme · orta) Ürün dosyası, öğrencinin çalışmalarını ve bunlara ilişkin yansıtmalarını zaman içinde bir araya getirerek gelişimini kanıtlarıyla görünür kılar. Kısa sürede çok kazanımı örnekleme ve nesnel puanlama çoktan seçmeli testlerin üstünlüğüdür; ürün dosyası zaman alıcıdır ve puanlaması özneldir.

Cevap: E

58. Çözüm: (Toplumsal statü ve rol: rol çatışması · Örnek olaydaki toplumsal kavramı belirleme · kolay) Bireyin sahip olduğu farklı statülerin (anne ve öğretmen) gerektirdiği rollerin aynı anda birbiriyle bağdaşmayan davranışlar beklemesi rol çatışmasıdır. Rol pekiştirmesinde ise bir rol diğerinin yerine getirilmesini kolaylaştırır.

Cevap: B

59. Çözüm: (İş birlikli öğrenme: ayrılıp birleşme (Jigsaw) tekniği · İş birlikli öğrenme tekniklerini ayırt etme · orta) Konunun parçalara bölünmesi, her üyenin bir parçada uzmanlaşmak için uzman grubunda çalışması ve asıl grubuna dönüp o parçayı öğretmesi ayrılıp birleşme tekniğinin ayırt edici özelliğidir. Öteki tekniklerde uzman grubu aşaması bulunmaz.

Cevap: E

60. Çözüm: (Ters yüz öğrenme · Uygulamayı öğrenme modeliyle eşleştirme · kolay) Bilginin ilk sunumunun sınıf dışına, uygulama ve üst düzey etkinliklerin ise sınıf içine alınması ters yüz öğrenmenin ayırt edici özelliğidir.

Cevap: C

61. Çözüm: (Araştırma-inceleme yoluyla öğretim stratejisi · Strateji ile ayırt edici özelliğini ilişkilendirme · orta) Problemin belirlenmesi, denence kurulması, veri toplanması ve denencenin sınanıp sonuca varılması bilimsel yöntemin basamaklarıdır ve araştırma-inceleme stratejisini tanımlar. Buluş yoluyla öğretimde öğretmenin sunduğu örneklerden ilkeye ulaşılır; ön örgütleyici sunuş yoluyla öğretime aittir.

Cevap: A

62. Çözüm: (Mikro öğretim · Uygulamayı öğretim tekniğiyle eşleştirme · kolay) Küçük bir grupla, kısa süreli bir ders kesitinin sunulması, kaydedilmesi, kaydın izlenerek eleştirilmesi ve dersin yeniden planlanıp sunulması mikro öğretimin aşamalarıdır. Teknik, öğretmen adaylarına belirli öğretmenlik becerilerini denetimli koşullarda kazandırmayı amaçlar.

Cevap: E

63. Çözüm: (Dreikurs'un yanlış amaçları: güç kazanma · Davranışın amacını ve uygun öğretmen tepkisini belirleme · zor) Öğretmenin meydan okunmuş hissetmesi ve uyarıldıkça direncin artması, Dreikurs'a göre güç kazanma amacının göstergesidir. Öğretmen güç mücadelesine girmemeli, öğrenciye seçenekler sunmalı ve sorumluluk vererek gücünü olumlu yönde kullanmasını sağlamalıdır; otorite gösterisi mücadeleyi tırmandırır.

Cevap: C

64. Çözüm: (Sınıf yönetimi modelleri: bütünsel model · Uygulamaların bütününü sınıf yönetimi modeliyle ilişkilendirme · zor) Okan Bey sorunları ortaya çıkmadan önlemeye çalışmakta

(önlemsel), öğrencilerin gelişim özelliklerini gözetmekte (gelişimsel) ve gerektiğinde istenmeyen davranışa sonradan müdahale etmektedir (tepkisel). Bu modellerin sistem anlayışıyla birlikte, önlemeye öncelik verilerek kullanılması bütünsel modeldir.

Cevap: D

65. Çözüm: (Glasser'in gerçeklik terapisi ve seçim kuramı · Öğretmen yaklaşımını disiplin modeliyle ilişkilendirme · zor) Öğrencinin o andaki davranışına odaklanma, davranışı hakkında değer yargısında bulunmasını sağlama, mazeret kabul etmeme, plan ve taahhüt isteme, ceza vermeden plana geri dönme Glasser'in gerçeklik terapisinin adımlarıdır. Dreikurs davranışın yanlış amacını bulmaya, Canter önceden belirlenmiş kural ve yaptırımlara dayanır.

Cevap: C

66. Çözüm: (Esasiciliği daimicilikten ayıran özellik · İki eğitim felsefesini ayırt edici özellik üzerinden karşılaştırma · zor) Nermin Hanım'ın görüşleri esasiciliği yansıtır. Öğretmen merkezlilik, konu alanının öne çıkması, disiplin ve kültürel mirasın aktarımı esasicilik ile daimiciliğin ortak yönleridir. Daimicilikte içerik her çağda geçerli, değişmez doğrulardan oluşurken esasicilikte temel bilgilerin toplumun ihtiyaçlarına göre yenilenebileceği kabul edilir.

Cevap: C

67. Çözüm: (Kısa süreli bellek: gruplama · Öğretmen düzenlemesini bilgi işleme kavramıyla açıklama · kolay) Kısa süreli belleğin kapasitesi sınırlıdır; on iki ayrı karakter bu sınırı aşar. Karakterlerin dört öbek hâlinde sunulması, bellekte tutulacak birim sayısını azaltarak kapasitenin daha verimli kullanılmasını sağlar; bu işlem gruplamadır. Eklemleme yeni bilgiyi eski bilgilerle ilişkilendirmeyi, sürdürücü tekrar ise bilgiyi yineleyerek bellekte tutmayı anlatır.

Cevap: B

68. Çözüm: (Dışsal ödülün içsel güdülenmeye etkisi · Ödül uygulamasının beklenmeyen sonucunu güdülenme açısından yorumlama · zor) Öğrenciler resmi başlangıçta etkinliğin kendisinden hoşlandıkları için yapıyordu. Zaten ilgi duyulan bir etkinliğin ödüle bağlanması, öğrencinin davranışını ödül için yaptığını düşünmesine ve içsel güdülenmesinin zayıflamasına yol açabilir; ödül kalkınca ilgi başlangıç düzeyinin de altına iner. Yalnız sönme olsaydı davranışın ödül öncesi düzeye dönmesi beklenirdi.

Cevap: A

69. Çözüm: (Program tasarımı yaklaşımları: konu merkezli tasarımlar · Program tasarımlarını sınıflandırma · zor) Birinci okul geniş alanlar tasarımını, üçüncü okul disiplin tasarımını uygulamaktadır; ikisi de içeriği merkeze alan konu merkezli tasarımlardır. İkinci okuldaki yaşantı (çocuk) merkezli tasarım ise öğrenen merkezli yaklaşımlar arasındadır.

Cevap: E

70. Çözüm: (Program geliştirmede ihtiyaç belirleme yaklaşımları · İhtiyaç belirleme çalışmalarını yaklaşımlarla eşleştirme · zor) Beklenen düzey ile gözlenen düzey arasındaki farkın ihtiyaç sayılması farklar yaklaşımıdır. Çoğunluğun ya da referans grupların isteklerinin ihtiyaç kabul edilmesi demokratik yaklaşımdır. Analitik yaklaşım gelecekteki koşulların öngörülmesine, betimsel yaklaşım bir şeyin yokluğunun doğuracağı zarara dayanır.

Cevap: A

EĞİTİM BİLİMLERİ

71. Çözüm: (Rehberlikte gizlilik ilkesi ve sınırları · Rehberlik ilkesine uygun öğretmen davranışına karar verme · zor) Gizlilik rehberliğin temel ilkesidir, ancak sınırsız değildir: Öğrencinin kendisine ya da başkasına zarar gelme olasılığı gibi durumlarda bilginin ilgililerle paylaşılması gerekir. Bu nedenle en uygun davranış, koşulsuz söz vermek ya da öğrenciyi geri çevirmek değil, gizliliğin sınırlarını baştan açıklayıp öğrenciyi dinlemektir. Verilen sözü öğrenciden habersiz bozmak güveni zedeler.

Cevap: C

72. Çözüm: (Rehberlik anlayışı: rehberlik ile disiplin ayrımı · Uygulamaları rehberlik ilkeleri açısından değerlendirme · orta) Rehberlik bir yargılama ve cezalandırma süreci değildir; disiplin işleriyle karıştırılması öğrencinin güvenini zedeler. Hizmetin herkese açık olması, gizlilik, bireyin kendi kararını vermesi ve gerektiğinde uzmana yönlendirme ise rehberlik ilkeleriyle uyumludur.

Cevap: D

ÇÖZÜMLER

73. Çözüm: (1739: okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri · Örnek olayı amaçla ilişkilendirme (KB2.10 çıkarım) · kolay · 1739 s. Kanun m. 20) Okul öncesi eğitimin görevlerinden biri, şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmaktır. Örnekte farklı olanaklara sahip çocukların aynı ortamı paylaşması bu görevle ilgilidir.

Cevap: A

74. Çözüm: (1739: genellik ve eşitlik ilkesi (imtiyaz yasağı) · İlke–örnek olay ilişkilendirme (KB2.7 karşılaştırma) · orta · 1739 s. Kanun m. 4) Genellik ve eşitlik ilkesine göre eğitim kurumları ayrım gözetilmeksizin herkese açıktır ve eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Fırsat ve imkân eşitliği ise maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilere yardım yapılması ve özel eğitime muhtaç çocuklar için tedbir alınmasıyla ilgilidir.

Cevap: E

75. Çözüm: (1739: okul açma yetkisi ve diğer bakanlıklara bağlı okullar · Öncül analizi (KB2.10 çıkarım) · zor · 1739 s. Kanun m. 58) Kanun'a göre Millî Eğitim Bakanlığı veya diğer bir bakanlık tarafından açılan okulların derecelerinin tayini Millî Eğitim Bakanlığına aittir ve diğer bakanlıklara bağlı okullar bu Bakanlığın gözetim ve denetimine tabidir. Bu okulların program ve yönetmelikleri ise ilgili bakanlıkla Millî Eğitim Bakanlığı tarafından birlikte yapılır ve Millî Eğitim Bakanlığınca onanır.

Cevap: C

76. Çözüm: (1739: yöneltme ilkesi · İlke–örnek olay ilişkilendirme (KB2.4 çözümleme) · kolay · 1739 s. Kanun m. 6) Yöneltme ilkesine göre fertler, eğitimleri süresince ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilir; yöneltmede rehberlik hizmetlerinden ve objektif ölçme ve değerlendirme metotlarından yararlanılır. Örnekteki uygulama bu ilkenin gereğidir.

Cevap: E

77. Çözüm: (222: ilköğrenimin resmî veya özel Türk ilköğretim okullarında yapılması yükümlülüğü · Hükmü örnek olaya uygulama (KB2.10 çıkarım) · kolay · 222 s. Kanun m. 4) Kanun'a göre Türk vatandaşı kız ve erkek çocuklar, ilköğrenimlerini resmî veya özel Türk ilköğretim okullarında yapmakla yükümlüdür. Yükümlülük yalnız resmî okullarla sınırlı olmadığı gibi Türk ilköğretim okulu niteliği taşımayan okulları da kapsamaz.

Cevap: A

78. Çözüm: (7528: hizmet puanının verilmesinde göz önünde bulundurulan hususlar · Hükümde sayılan ölçütleri ayırt etme (KB2.4 çözümleme) · kolay · 7528 s. Kanun m. 17) Kanun'a göre hizmet puanı; görev yerlerinin coğrafi durumu, ekonomik ve sosyal yönden gelişmişlik düzeyi, görev yapılan eğitim kurumunun özellikleri, ulaşım şartları ile hizmet gereklerinin karşılanması hususları göz önünde bulundurularak görev yapılan her takvim yılı karşılığında verilir. Kariyer basamağındaki unvan bu hususlar arasında sayılmamıştır.

Cevap: B

79. Çözüm: (7528: mazerete bağlı yer değiştirme isteği hizmet puanı yetersizliğinden karşılanamayan öğretmene aylıksız izin · Hükmü örnek olaya uygulama (KB3.1 karar verme) · zor · 7528 s. Kanun m. 18) Kanun'a göre mazeret durumlarına ve isteğe bağlı yer değiştirmeler, Bakanlığın öğretmen ihtiyacı ve öğretmenin tercihi dikkate alınarak hizmet puanı üstünlüğüne göre yapılır. Mazerete bağlı yer değiştirme isteği hizmet puanı yetersizliği nedeniyle yerine getirilemeyenlere, talepleri hâlinde istekte bulundukları yere atanmaya hak kazanıncaya kadar aylıksız izin verilebilir.

Cevap: E

80. Çözüm: (Anayasa: çalışma şartları ve küçüklerin özel olarak korunması · Öncül analizi (KB2.14 yorumlama) · orta · T.C. Anayasası m. 50) Anayasa'ya göre kimse yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılamaz; dinlenmek çalışanların hakkıdır. Küçüklerin çalışma şartları bakımından özel olarak korunması ise Anayasa'nın gereğidir; bu nedenle III. durum Anayasa'ya aykırı değildir.

Cevap: C